

ELS RECORDS DE LES ÚLTIMES VEUS DES DE PÀNDOLS

MARINA PALLÁS CATURLLA
@MarinaPallas

Crònica

La Lleva del Biberó Ahir un grup de combatents de la batalla de l'Ebre, de 98 anys, es va reunir a la Cota 705 per recordar l'inici de l'episodi

Només tenien 18 anys, no havien fet el servei militar, i van ser cridats a files. Els qui en van sobreviure, en molts casos, no tornarien a casa fins sis o set anys més tard, ja que varen ser empresonats o enviats a camps de concentració. Les conseqüències d'aquella joventut perduda foren perennes. Mantenir les seues veus vives entre les joves generacions és, per tant, un deure de justícia i de moral.

Cada any, per llei de vida, queden menys, però des de fa 30 anys els supervivents de la Lleva del Biberó (nois que el 1938 tenien 17 i 18 anys) es retroben a la Cota 705 de Pàndols cada 25 de juliol. L'acte d'enguany se celebrà ahir per fer-lo coincidir en diumenge i hores després (dissabte al vespre) de l'acte commemoratiu dels 80 anys de l'inici de la batalla de l'Ebre que va tenir lloc a Corbera d'Ebre. El d'ahir fou un acte que fins al 2014 s'organitzava per l'Agrupació de Supervivents de la Lleva del Biberó, però per l'edat avançada dels biberons des d'aquell any hi col·laboren la Generalitat (i Comebe), l'Ajuntament del Pinell de Brai i el Consell Comarcal de la Terra Alta.

La Cota 705 de Pàndols va ser un espai clau de la batalla de l'Ebre, iniciada el 25 de juliol de 1938, fa 80 anys, en creuar el riu les tropes republicanes. Josep Sanahuja, de 98 anys i de Barcelona, explicava ahir que va fer-ho dos dies més tard, a Flix. «Vaig passar per una passarel·la amagada i allí vam trobar molts homes del bàndol nacional a qui vam fer presoners. Estaven molt espantats. Nosaltres en sentir obusos ja ni ens espantàvem. Tinc molts bons records d'aquells dies», detallava amb profund sarcasme. El 3 d'agost van patir un bombardeig, però no va resultar-ne ferit. «Per sort jo només vaig quedar ferit en un dit que no puc moure, però sí que vaig veure ferits molts dels meus companys que també eren de Barcelona».

La nit del 31 de desembre del 1938 Sanahuja va passar-la pre-

Els biberons davant del 'Dau de la Pau', a la Cota 705 de Pàndols. FOTO: M. PALLÁS

Imatge de l'ofrena de flors a les víctimes de tots dos bàndols, ahir al migdia. FOTO: M. PALLÁS

«VAIG SORTIR DE CASA ALS 18 ANYS I HI VAIG TORNAR ALS 25. VA SER MOLT DUR I EN TORNAR ESTAVA MOLT AFECTAT»

JOSEP SANAHUJA,
SUPERVIVENT DE
LA LLEVA DEL BIBERÓ

soner a Balaguer i després va ser enviat a un camp de concentració a Pamplona i a Miranda de Ebro. «Recordo que havia nevat i jo només portava una camisa». Tot seguit va passar-se vuit dies en un tren que el portaria prop de Cadis a un batalló de treballadors. Finalment encara faria el servei militar. «Vaig sortir de casa als 18 anys i vaig tornar als 25. Va ser molt dur i en tornar estava molt afectat», recordava. «Tot el que vam passar ja està passat, i ens havíem d'acostumar al que hi havia. Per sort després vaig tenir família», detallava emocionat.

L'acte d'ahir va comptar, entre altres, amb la directora general de Memòria, Carme García, que va insistir en el seu compromís per recuperar i identificar els combatents, i va lloar la trajectòria de l'Agrupació de Supervivents, que es va avançar al seu temps portant a terme una tasca de memòria que hauria hagut de ser impulsada per les institucions.

Fou, el d'ahir, un acte emotiu carregat també d'una tristesa enorme. El minut de silenci a les víctimes va ser impertèrrit. Un grup d'adolescents d'un camp de treball es va emocionar. Ni tan sols la pluja es va atrevir a interrompre les veus d'aquests testimonis. Les gotes van començar a caure quan els dos-centes participants van començar a baixar amb els cotxes des del punt més alt d'aquesta serra inoblidable.